

Lääkärin palkka ja ansiot 2005

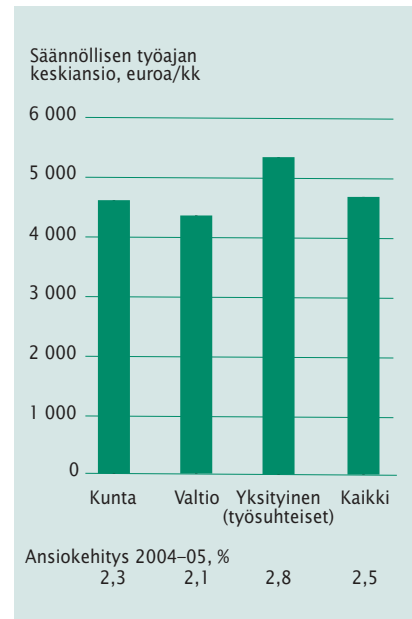
- seurantatutkimus valmistunut

Lääkäriliitto seuraa jäsentensä palkkatasoa ja sen muutoksia vuosittain Lääkärin palkka ja ansiot -kyselytutkimuksella. Tutkimus on tärkein käytettävissä oleva apuväline liiton palkkaedunvalvontatyössä. Vuoden 2005 tutkimus on nyt valmistunut. Tulokset osoittavat lääkärin keskipalkkojen nousseen 2,5 prosenttia maaliskuun 2004 ja maaliskuun 2005 välisenä aikana. Kuntasektorin lääkärin palkkoja ei tarkastelujaksolla sopimusperusteisesti korotettu lainkaan.

Maaliskuun 2004 ja 2005 välisenä aikana lääkärin säännöllisen työajan ansiot nousivat keskimäärin 2,5 %. Eri sektoreilla toimivien lääkärin ansiokehityksessä oli pieniä eroja johtuen lähinnä erilaisista palkkaliukumista ja sopimuskorotusten ajankohdista. Kuntasektorilla lääkärin ansiokehitys oli 2,3 % (sairaaloiden lääkärit 1,6 % ja terveyskeskusten lääkärit 3,2 %) ja valtiosektorilla 2,1 %. Yksityisellä sektorilla työsuhteissa olevien lääkärin palkat nousivat 2,8 % (kuvio 1). Kaiken kaikkiaan lääkärin toteutunut ansiokehitys on alhaisempi kuin aikaisempina vuosina 2000-luvulla. Lakon seurauksena kuntasektorilla toimivien lääkärin säännöllisen työajan ansiot nousivat vuosina 2000–2002 yli 16 % ja vielä vuosina 2003–2004 noin 5 %.

Tarkastelujaksolla kuntasektorin eivät saaneet lainkaan sopimuskorotuksia. Edellisen kerran lääkärin palkkoja korotettiin 1,7 %:n yleiskorotuksella maaliskuun 2004 alusta lukien. Samanaikaisesti jaettiin kustannusvaikutukseltaan 0,5 %:n suuruinen järjestelyerä. Näiden korotusten vaikutus palkkoihin näkyi siis pääsääntöisesti jo vuoden 2004 palkkatutkimuksen luvuissa. Joissakin toimintayksiköissä sopimuskorotukset (lähinnä liittoerä) tulivat maksumuutoksiin kuitenkin takautuvasti. Näin ollen pieni osa toteutuneesta palkkakehityksestä voi olla seurausta myös sopimusperusteisesta palkkojen korottamisesta. Viime vuosina yksittäisten lääkärin mahdollisuudet neuvotella omasta palkastaan ovat parantuneet merkittävästi. Yksilöllisten, virkaehtosopimustason ylittävien sopimusten tekeminen on aiheuttanut palkkojen liukumista, mikä näkyy myös koko lääkärin palkkatasossa.

Valtiolla ja yksityisellä sektorilla sopimuskorotusten ajankohta on noudatellut yleisen tulopoliittisen sopimuksen rytmiä. Valtiosektorin palkkoja nostettiin sopimusperusteisesti 1.3.2005

lukien 1,9 %:n yleiskorotuksella. Lisäksi jaossa oli 0,6 %:n suuruinen liittoerä. Miksi sitten tilastoissa näkyvä valtion lääkärin toteutunut palkkakehitys (2,1 %) jää jopa alle sopimuskorotustason? Ensinnäkään liittoerällä ei ole ollut vaikutusta ansiokehitykseen, koska työnantajan ja pääsopijajärjestöjen kesken rahat on sovittu käytettäväksi uusien palkkausjärjestelmien käyttöönottoon ja kehittämiseen. Tämä työ on vielä kesken, joten liittoerän kustannusvaikutus tulee näkymään valtion lääkärin palkoissa vasta myöhemmin. On kuitenkin muistettava, että liittoerää käytetään kaikkien henkilöstöryhmien palkkoihin, joten monissa paikoissa lääkärit jäävät kokonaan sen ulkopuolelle. Valtiolla palkat eivät ole perinteisesti liukuneet yli sopimuskorotustason yhtä hyvin kuin kuntasektorilla. Lisäksi valtion lääkärin keskipalkkataso vuosittaiseen muutokseen on vaikuttanut se, että valtiosektorin tehtävistä on siirtynyt kokeneimpia lääkäreitä muille sektoreille tai eläkkeelle.

Ansiokehitysvertilussa parhaiten pärjäsi yksityinen sektori ja siellä työsuhteisina toimivat lääkärit. Heidän palkkansa nousivat vuodessa keskimäärin lähes 3 %. Päätoimiset ammatinharjoittajat eivät sisälly tähän tarkasteluun. Yksityisellä sektorilla toimivat lääkärit muodostavat heterogeenisen joukon, josta suurin yksittäinen ryhmä on työterveyslääkärit. Yleiskorotuksen lisäksi yksityisellä sektorilla työterveyshuollossa toimivien lääkärin palkkakehitykseen on osaltaan saattanut vaikuttaa työterveyslääkärin palkkasuosituksen nostaminen 3,3 %:lla 1.5.2005 lukien.

LÄÄKÄRIEN PALKKATASO MAALISKUUSSA 2005

Taulukoissa on kuvattu lääkärin säännöllisen työajan ansioita virkanimikekohtaisina keskipalkkoina. Palkkatiedot kuvaavat tilannetta maaliskuussa 2005, ja ne eivät sisällä tämän jälkeen tulleita sopimuskorotuksia. Lääkärin palkat vaihtelevat myös alueellisesti ja erikoisaloittain, mutta tässä raportoidaan vain toimintasektorin ja virkanimikkeen mukaisia palkkatietoja. Tarkastelu on rajattu lääkäreihin, jotka ilmoittivat työskentelevänsä kokoaikaisesti. Keskipalkkojen lisäksi taulukoissa esitetään lääkärin palkan jakautumista prosenttipisteiden (fraktiilit) avulla. Esimerkiksi 90-prosenttipisteluku tarkoittaa sitä, että 10 % ryhmän lääkäreistä ansaitsee vähintään tämän prosenttipisteluvun verran. Vastaavasti 10-prosenttipiste osoittaa palkkatason, johon ryhmän heikoiten ansaitseva kymmenesosa ylittää.

Koko kuntasektorin keskimääräiset kuukausiansiot olivat noin 4 670 euroa kuukaudessa. Päätoimisesti sairaalassa ylilääkärin tehtävissä toimiva lääkäri ansaitsee noin 5 700 euroa kuukaudessa (taulukko 1). Ryhmä sisältää myös osastonylilääkärit. Parhaiten ansaitseva kymmenesosa ylilääkäreistä ylittää yli 6 600 euron kuukausiansioihin. Apulaisyylilääkärin keskiansiot olivat hieman yli 5 000 euroa kuukaudessa. Samalle tasolle sijoittuu myös ryhmän mediaanipalkka. Ylimmän (F90) ja alimman desilin (F10) väliin sijoittuu 80 % lääkäreistä. Erikois- tai osastonylilääkärin ryhmässä 80 % ansaitsee 3 717–4 900 euroa kuukaudessa. Erikoistuvan lääkärin palkkataso jää sairaaloissa reilusti alle 3 000 euron kuukaudessa.

Terveyskeskuksissa toimivat lääkärit on jaettu kahteen ryhmään sen pe-

Taulukko 1. Sairaalassa toimivien lääkärin palkat maaliskuussa 2005.

	Lääkäreitä	Keski-palkka	F10	F25	F50	F75	F90
Ylilääkäri, johtava lääkäri	678	5 694	4 872	5 154	5 501	6 026	6 637
Apulaisyylilääkäri	202	5 044	4 550	4 725	5 002	5 300	5 738
Erikoislääkäri tai osastonylilääkäri	883	4 319	3 717	4 044	4 313	4 574	4 900
Erikoistuva lääkäri	629	2 926	2 535	2 658	2 810	3 053	3 417
Muu työ	44	4 187	2 525	2 602	3 173	5 978	6 814
Kaikki	2 436	4 400	2 750	3 341	4 439	5 183	5 890

Taulukko 2. Terveyskeskusten lääkärin palkat maaliskuussa 2005.

	Lääkäreitä	Keski-palkka	F10	F25	F50	F75	F90
VÄESTÖVASTUUTERVEYSKESKUS							
Ylilääkäri, johtava lääkäri	36	5 733	4 995	5 300	5 720	6 252	6 500
Apulaisyylilääkäri	36	5 694	4 500	5 183	5 600	6 213	6 623
Terveyskeskuslääkäri, erikoislääkärin oikeudet	202	5 125	4 207	4 629	5 022	5 567	6 065
Terveyskeskuslääkäri, ei erikoislääkärin oikeuksia	285	4 552	3 591	3 983	4 528	4 980	5 673
Eurolääkäri	69	3 968	3 150	3 527	3 881	4 310	4 714
Kaikki	628	4 805	3 700	4 144	4 741	5 384	6 000
EI VÄESTÖVASTUUTERVEYSKESKUS							
Ylilääkäri, johtava lääkäri	170	5 633	4 922	5 146	5 511	6 000	6 396
Apulaisyylilääkäri	52	5 155	4 350	4 740	5 166	5 483	6 050
Terveyskeskuslääkäri, erikoislääkärin oikeudet	136	4 870	4 130	4 376	4 781	5 277	5 625
Terveyskeskuslääkäri, ei erikoislääkärin oikeuksia	120	4 553	3 580	4 000	4 354	4 990	5 576
Eurolääkäri	39	4 285	3 127	3 292	4 021	4 800	6 250
Muu työ	3	–	–	–	–	–	–
Kaikki	520	5 030	3 945	4 371	5 051	5 542	6 165

Taulukko 3. Valtion lääkärin palkat maaliskuussa 2005.

	Lääkäreitä	Keski-palkka	F10	F25	F50	F75	F90
Ylilääkäri, johtava lääkäri	58	5 108	4 382	4 570	4 927	5 200	6 270
Erikoislääkäri tai osastonylilääkäri	9	4 735	–	–	–	–	–
Professori	112	5 414	4 500	4 639	5 208	6 000	6 840
Apulaisopettaja, kliininen opettaja, yliassistentti	69	3 545	2 788	3 007	3 461	3 914	4 600
Assistentti	19	2 423	1 909	2 000	2 385	2 951	3 200
Tutkija, erikoistutkija	69	3 141	2 475	2 642	3 033	3 500	3 900
Muu työ	87	4 565	1 719	3 527	4 782	5 185	6 000
Kaikki	423	4 373	2 600	3 328	4 511	5 100	6 000

rusteella työskentelekö lääkäri väestövastuullisessa vai perinteisessä terveyskeskuksessa. Yleisesti ottaen voi sanoa kaikkien suurten kaupunkien terveyskeskusten toimivan väestövastuuperiaatteella, kun taas perinteiset terveyskeskukset ovat kooltaan pienillä paikkakunnilla toimivia pieniä yksiköitä. Kaikkien väestövastuulääkärin keski-ansiotaso oli noin 4 800 euroa kuukaudessa, mikä on 200 euroa pienempi

kuin muiden terveyskeskuslääkärin keskipalkka (taulukko 2). Suurin ero selittävä tekijä löytyy erilaisesta virkarakenteesta. Perinteisissä terveyskeskuksissa ylilääkäriasemassa (johtavat lääkärit, ylilääkärit, apulaisyylilääkärit) on noin 43 % lääkäreistä, kun väestövastuuterveyskeskuksissa vastaava osuus on noin 11 %.

Terveyskeskusten ylilääkärin ja johtavien lääkärin palkat ovat samalla

tasolla kuin sairaaloiden ylilääkärien palkat. Väestövastuuterveyskeskusten ylilääkärien keskiansiot olivat noin 5 730 ja muiden terveyskeskusten ylilääkärien noin 5 630 euroa kuukaudessa. Väestövastuullisten apulaisyliääkärien keskiansiot olivat yli 500 euroa suuremmat kuin muissa terveyskeskuksissa toimivien apulaisyliääkärien. Terveyskeskuslääkärien nimikkeellä toimivat on jaettu kahteen ryhmään erikoistumisen mukaan. Erikoislääkärit ansaitsivat noin 250 euroa enemmän väestövastuullisissa kuin perinteisissä terveyskeskuksissa. Erikoistumattomien terveyskeskuslääkärien palkoissa ei ollut juurikaan eroa (taulukko 2).

Valtiosektorin lääkärien tehtäväkirjo on laaja. Vaikka tutkimuksessa kysyttiin vain päätoimesta saatuja ansioita, eräät opetustehtävissä toimivat lääkärit ilmoittivat myös kunnallisen sivuviran palkan osana päätoimen säännöllisen työajan ansioita. Tästä syystä professorien sekä apulaisopettajien ja kliinisten opettajien palkat ovat hieman todellista korkeampia. Tilanne on ollut samansuuntainen myös aikaisempina vuosina, joten tasovirhe ei vaikuta ansiokehitystarkasteluihin. Kaikkien valtiosektorilla toimivien lääkärien keskiansiot olivat noin 4 370 euroa kuukaudessa (taulukko 3). Korkeimpiin ansioihin ylsivät professorit ja ylilääkärit. Apulaisopettajien keskiansiot olivat hieman yli 3 500 euroa kuukaudessa. Erikois- tai osastonlääkärit ansaitsivat valtiosektorilla hieman enemmän kuin kuntasektorilla. Noin joka viides valtiolla toimivista lääkäreistä kuuluu ryhmään ”muu työ”. Ryhmään sisältyvät mm. tutkijakoulutuksessa olevat, projektipäälliköt, lääninlääkärit, asiantuntijalääkärit ja eri hallinnollisissa tehtävissä toimivat lääkärit.

Kaikkien työterveyslääkäri-nimikkeellä toimivien lääkärien keskiansiot kohosivat hieman 5 000 euron yläpuolelle (taulukko 4). Kunnalliset työterveyslääkärit jäivät kuitenkin selvästi tämän tason alapuolelle: keskiansio oli hieman yli 4 600 euroa. Vastaavat työterveyslääkärit ansaitsivat keskimäärin noin 1 000 euroa enemmän kuukaudessa kuin työterveyslääkärien nimikkeellä toimivat lääkärit. Vastaavista työterveyslääkäreistä korkeimpiin ansioihin ylsivät yritysten työterveysluollossa toimivat lääkärit. Heidän keskiansionsa olivat noin 6 400 euroa kuukaudessa. Ryhmän parhaiten ansaitseva neljännes ylsi vähintään 7 000 euron kuukausiansioihin. Myös yksityisten lääkäriasemien ja -kes-

Taulukko 4. Työterveysluollossa toimivien lääkärien palkat maaliskuussa 2005.

	Lääkäreitä	Keski-palkka	F10	F25	F50	F75	F90
KAIKKI TYÖTERVEYSHUOLLOSSA TOIMIVAT LÄÄKÄRIT							
Kunnallinen työterveysluolto	104	4 701	3 814	4 200	4 681	5 125	5 700
Yritysten työterveysluolto	81	6 032	4 824	5 506	6 180	6 592	7 100
Yksityinen lääkäriasema tai -keskus	118	5 509	4 424	5 000	5 411	6 025	6 500
Muu yksityinen työnantaja	17	5 190	4 160	4 500	5 300	5 500	6 750
Kaikki	320	5 362	4 121	4 643	5 300	6 114	6 671
TYÖTERVEYSLÄÄKÄRI							
Kunnallinen työterveysluolto	85	4 619	3 717	4 200	4 612	5 000	5 606
Yritysten työterveysluolto	36	5 559	4 362	4 912	5 802	6 225	6 501
Yksityinen lääkäriasema tai -keskus	80	5 184	4 247	4 711	5 254	5 593	6 197
Muu yksityinen työnantaja	15	5 132	4 160	4 269	5 300	5 500	5 897
Kaikki	216	5 021	3 963	4 481	5 000	5 521	6 198
VASTAAVA TYÖTERVEYSLÄÄKÄRI							
Kunnallinen työterveysluolto	19	5 069	4 183	4 490	5 025	5 597	6 292
Yritysten työterveysluolto	45	6 411	5 552	6 150	6 325	7 000	7 300
Yksityinen lääkäriasema tai -keskus	38	6 192	5 120	5 643	6 066	6 429	7 008
Muu yksityinen työnantaja	2	-	-	-	-	-	-
Kaikki	104	6 070	4 864	5 519	6 150	6 644	7 070

kusten vastaavien työterveyslääkärien keskipalkkataso ylitti 6 000 euron rajan.

Työterveysluollon tehtävien lisäksi lääkärit toimivat yksityisellä sektorilla hyvin erilaisissa tehtävissä. Palkkatutkimuksesta saadaan tietoja myös heidän palkkauksestaan. Esimerkiksi kuntoutuslaitoksissa toimivien erikoislääkärien keskipalkka oli 5 088 ja erikoistumattomien lääkärien 4 427 euroa kuukaudessa. Ns. kolmannen sektorin lääkärit eli järjestöjen, säätiöiden tai yhdistysten palveluksessa toimivat lääkärit ansaitsivat keskimäärin 4 879 euroa kuukaudessa (erikoislääkärit 5 368 ja erikoistumattomat lääkärit 4 018 euroa kuukaudessa). Lääketeollisuudessa toimivien lääkärien keskipalkka oli 6 776 euroa kuukaudessa.

NÄIN TUTKIMUS TOTEUTETTIIN

Lääkärien palkka ja ansiot 2005 -kyselytutkimus on postikysely, joka on suunnattu kaikille työikäisille Lääkäri-liiton jäsenille, jotka asuvat Suomessa. Kyselyn tarkoitus on tuottaa vertailukelpoista tietoa eri sektoreilla työskentelevien lääkärien palkanmuodostuksesta ja ansiokehityksestä. Kysely to-

teutetaan vuosittain, ja ensimmäistä kertaa tutkimus tehtiin vuonna 2002. Tämänvuotiseen kyselyyn vastasi yli 7 000 lääkärinä, mikä on 46 % kyselyn kohderyhmästä.

Kyselylomakkeessa tiedusteltiin päätoimen tehtäväkohtaista peruspalkkaa, säännöllisen työajan ansioita, luontoisetuja sekä ylityö- ja päivystyskorvauksia. Säännöllisen työajan ansioihin sisältyvät peruspalkan lisäksi kokemuksen ja henkilökohtaisen pätevyyden perusteella maksetut lisät. Myös päiväaikana tehdyistä potilaskäynneistä ja toimenpiteistä saadut palkkiot sisältyvät säännöllisen työajan ansioihin. Päiväajan palkan ja sen päälle maksettavien lisien yhteenlaskettuna summana voidaan arvioida päätoimen kokonaiskuukausiansioita.

JUKKA VÄNSKÄ
VTM, tutkimuspäällikkö
Suomen Lääkäriliitto